

Hooimaand

meer ovver

2002 nr 14

MEDDO

**Historisch interessante gegevens over de buurtschap Meddo.
Periodieke uitgave in opdracht en onder redactie van de werkgroep
'Meddo's Verleden'.**

INHOUD

1. Van de redactie

A. Rectificatie / aanvulling

2. Verdwenen boerderijen, deel 2, door Riek Beskers en Ludgé Overkamp

3. De ballade van 'Kampes', deel 2, van H. Oonk

4. Meddo een eeuw geleden, aangeleverd door Gerard Uwland

5. Naatjen en Gait van Kloezeman vertellen, door Ludgé Overkamp

6. Meddo's Oud Nieuws

1. Van de Redactie

A. Rectificatie / aanvulling

In het boek 'Meddo' deel II wordt over de boerderij 'Van Eerden' op blz. 216 e.v. bij het gedeelte 'Bewoners' (blz 220) vermeld, dat een zoon Willem (geboren 1651) trouwt met Maria Begerbus uit Dorpboer.

Mevr. W.G. Radstake uit Leeuwarden vond bij familieonderzoek, dat op 6-2-1687 Willem van Eerden huwt met Berendjen Meerdink, geboren op 16-11-1656, dochter van Joorden Meerdink in Henxel en N.N. In deze gegevens is Willem een zoon van Drijes van Eerden, Meddo en weduwnaar van Maria Bargerbos. De werkgroep is mw. Radstake dankbaar voor haar mededelingen en neemt deze gegevens graag over.

2. VERDWENEN MEDDOSE BOERDERIJEN, deel 2.

(Door Riek Beskers en Ludgé Overkamp)

Sinds een aantal jaren staat het boerenbedrijf onder grote druk. Door voortdurende bedrijfsbeëindiging neemt het aantal nog-in-bedrijf-zijnde boerderijen zeer snel af, al blijven de woningen in de regel wel bewoond.

In het verleden ging dat nog wel eens anders. Wanneer toen een boer zijn bedrijf (meestal noodgedwongen) beëindigde, bleef de boerderij vaak leegstaan, raakte na verloop van tijd in verval en verdween dan uiteindelijk geheel. Voorzover nog bekend zijn er in Meddo een negental van deze verdwenen boerderijen nog te noemen. In het vorige nummer van Meer over Meddo behandelden we er drie, namelijk *Roucamp*, *Heerdink* en *Het Speckenslat*. Dit keer komen *De Hommele*, *Torschenslat* en *Den Drömmel* aan bod, drie dicht bij elkaar gelegen bouwplaatsjes nabij de kruising van de huidige Wormskampweg en Wandersweg. In de buurt lag ook *De Drummelhut*.

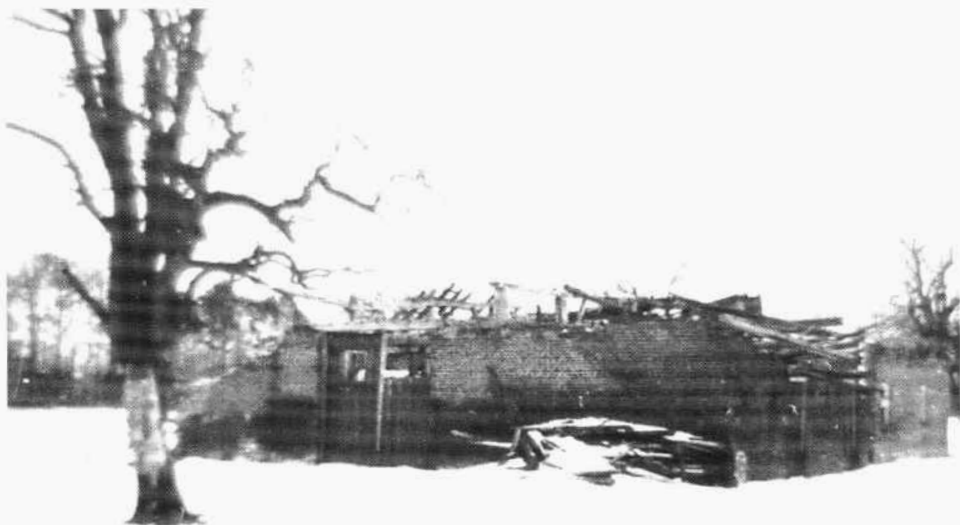
Naam boerderij: "De Hommele"
Huisnummer: in 1820 nr. 114
in 1988: nr. 213
Bouwjaar boerderij: voor 1811

Evenals bij diverse andere boerderijen (de Nachtegaal, de Koekoek, Den Kievit), is voor deze 'bouwplaats' een dierennaam gebruikt. De boerderij is in de twintigste eeuw verdwenen, al is niet bekend wanneer precies. Op kadasterkaarten uit 1940 staat het nog ingetekend, gelegen aan de Hommelhagenweg, die –enigszins evenwijdig aan de Wandersweg– liep van de huidige Wormskampweg (iets boven Weyenboom, D 210) naar de huidige Greuneweg (iets onder Hageman, D 235). Net als de boerderij is ook de Hommelhagenweg verdwenen. Als 'niet te handhaven onverharde weg' verdween het tijdens de Ruilverkaveling Winterswijk West. In de buurt herinnert de veldnaam 'Hommelekempke', voor een iets zuidelijk van de verdwenen boerderij gelegen perceel, nog aan De Hommele.

De laatste eigenaren van De Hommele zijn geweest Herman Wentink (1898), gehuwd met D. Joh. Letink, met hun kinderen Mientje en Herman. Met hen wordt een waarschijnlijk vrij korte bewoningsgeschiedenis afgesloten. De oudste melding over De Hommele vinden we in een acte, verleden bij notaris Roelvink, uit april 1811. Daarin verklaart Hendrik Heulters, bouwman in Meddo, tegen betaling van 300 gulden, het eigendom van zijn huis "kennelijk staande in Meddo en zulks met al deszelfs oude en nieuwe regten en gerechtigheid" over te dragen aan zijn schoonzoon Jan Aalbert Lemmenes en diens *huisvrouw* Hanna Willemina Heulters, beide bouwlieden te Meddo. Voorts draagt Hendrik Heulters ook zijn

*Boerderij "de Hommele", Meddo 213 ca 1950
Foto Fam Berenschot-Wentink*

*Op een warme zomermiddag, waarschijnlijk in 1957, één grote stofwolk en toen was de boerderij "de Hommele" ingestort (volgens een buurman).
Foto Fam Berenschot-Wentink, 1961.*

“gehele eigendommelijke inboedel des huizes, levendige have, gezaaij, mest en mestregt, als mede het gebruik van de gaardegrond” aan hen over. Verder scheldt Hendrik zijn dochter en schoonzoon onder meer een schuld van 150 gulden kwijt. Jan Aalbert en Hanna beloven op hun beurt Hendrik *“zijn leven lang behoorlijk te zullen alimenteren en verplegen, van kost, drank, klederen, huisvestinge en alle verdere noodwendigheden naar vermogen te voorzien en bij zijn overlijden voor een behoorlijke begrafenis te zorgen”*.

Het bouwplaatsje komen we weer tegen in de zomer van 1840. Jan Aalbert en Hanna Lemmenes blijken overleden te zijn. Hun (schoon)zonen en dochters –Hendrik Willem Lemmenes, Hendrik Jan Rauwerdink en huisvrouw Janna Willemina Lemmenes, Teunis Luikenhuis en huisvrouw Dora Lemmenes, allen landbouwers in Winterswijk– verkopen dan de ouderlijke nalatenschap. Het gaat daarbij om het aan hun gezamenlijk en onafgedeed toebehorende 7/8^e gedeelte van het *“bouwplaatsje de Hommele in Meddo, bestaande in bouwmanswoning en huisje met de daarbij behorende bouw-, gaarde-, gras- en wildgronden en de houtgewassen, sectie A nrs.1614, 1615, 1616 (huis en erf), 1617, 1617bis, 1637 (huis en erf), 1638, 1639 en 1647, samen groot 3 bunder 9 roeden 35 ellen, voorts regten in de Meddosche Mark”*

Koper is Berend Willem Beijers, landbouwer in Winterswijk. Hij betaalt er 800 gulden voor. Al enkele jaren later, in 1843, verkoopt Beijers het onroerend goed weer door. Dit maal is de koper Johannes Hendrikus Harmanus Josephus Wissing, koopman in Winterswijk. Beijers maakt er geen winst op: het bezit wisselt wederom voor 800 gulden van eigenaar.

Een volgende vermelding van De Hommele vinden we in 1868. Dan is Christiaan Gabriël landbouwer op de Hommele. Hij koopt in dat jaar twee percelen bouwland, een weiland, een dennenbos en twee percelen heide, samen groot 58 roeden 30 ellen, voor 200 gulden van de Meddose timmerman Berend Willem Knuivers. Het weiland en één van de beide percelen bouwland sluiten, blijkens de sectie-nummers 1612 en 1613 die ze dragen, perfect aan op het bestaande bezit. De rest ligt op afstand.

Een tweede Hommele?

Mogelijk is in de nabijheid van het hierboven beschreven boerderij ‘De Hommele’ nog een tweede bouwplaats geweest, dat De Hommele werd genoemd. In 1887 blijkt er namelijk een bouwplaats ‘Hommele’ in bezit van Gerrit Willem te Voortwis, landbouwer en grondeigenaar op Scholtenhuis in Meddo, zo blijkt uit diens testament: *“Ik vermaak en legateer thans: I. Aan mijnen zoon Berend Willem te Voortwis, mijne rechten of de helft in: De bouwplaats Scholtenhuis, de bouwplaats Hommele, een vijfde portie aan den Sevinkmolen, alles in Meddeho onder Winterswijk; De inboedel, vee, bouwgereedschappen, geogoste en te velde staande vruchten, of alles zich op Scholtenhuis bevindende, en drie en een halve zitplaats in de Nederlandsch Hervormde Kerk te Winterswijk.”* Onder de sectie-nummers die aangeven om welke percelen het gaat, zijn echter geen nummers die

overeenkomen met de sectienummers die hierboven werden vermeld.

In 1904, na de dood van Gerrit Willem te Voortwis, kwam Berend Willem te Voortwis daadwerkelijk in het bezit van het bouwplaatsje, dat bij die gelegenheid in één adem genoemd wordt met het bezit Scholtenhuis.

Naam boerderij: "Torschenslat"

Huisnummer: in 1820 nr. 115

Bouwjaar boerderij: voor 1655

Hoewel het een vrij oude boerderij moet zijn, is er weinig over Torschenslat, ook wel Torskenslat of Toskenslat genoemd, bekend. In 1685 is er al sprake van een bewoner genaamd Geert te Wormbskamp en in 1655 is er een Jan Wormeskamp, "*zn. van Dijrick*". In 1820 is Torschenslat afgebrand en niet weer opgebouwd.

De boerderij lag, voorzover bekend, aan de Hommelhagenweg, namelijk tussen het eveneens verdwenen bouwplaatsje De Hommele en boerderij 'Hageman' in. De aanduiding 'slat' duidt erop, dat er de nodige nattigheid te vinden was. De naam en de locatie van de boerderij is waarschijnlijk nog terug te vinden in de veldnaam '*Toskengoorden*' ter plaatse. De aanduiding '*goorden*' wordt immers meestal gebruikt voor stukken (moes)grond dichtbij huis, waar veelal groenten en aardappels werden verbouwd.

"Den Drömmel"

Huisnummer ?

Bouwjaar?

Van Den Drömmel is niet meer bekend, dan dat het in de buurt heeft gestaan van De Hommele. De veldnaam 'Den Drömmel', voor een perceel dat gelegen is tussen de voormalige Hommelhagenweg en de huidige Wandersweg, tegenover De Hommele, geeft de plek aan waar het zou hebben gestaan.

De Drummelshut"

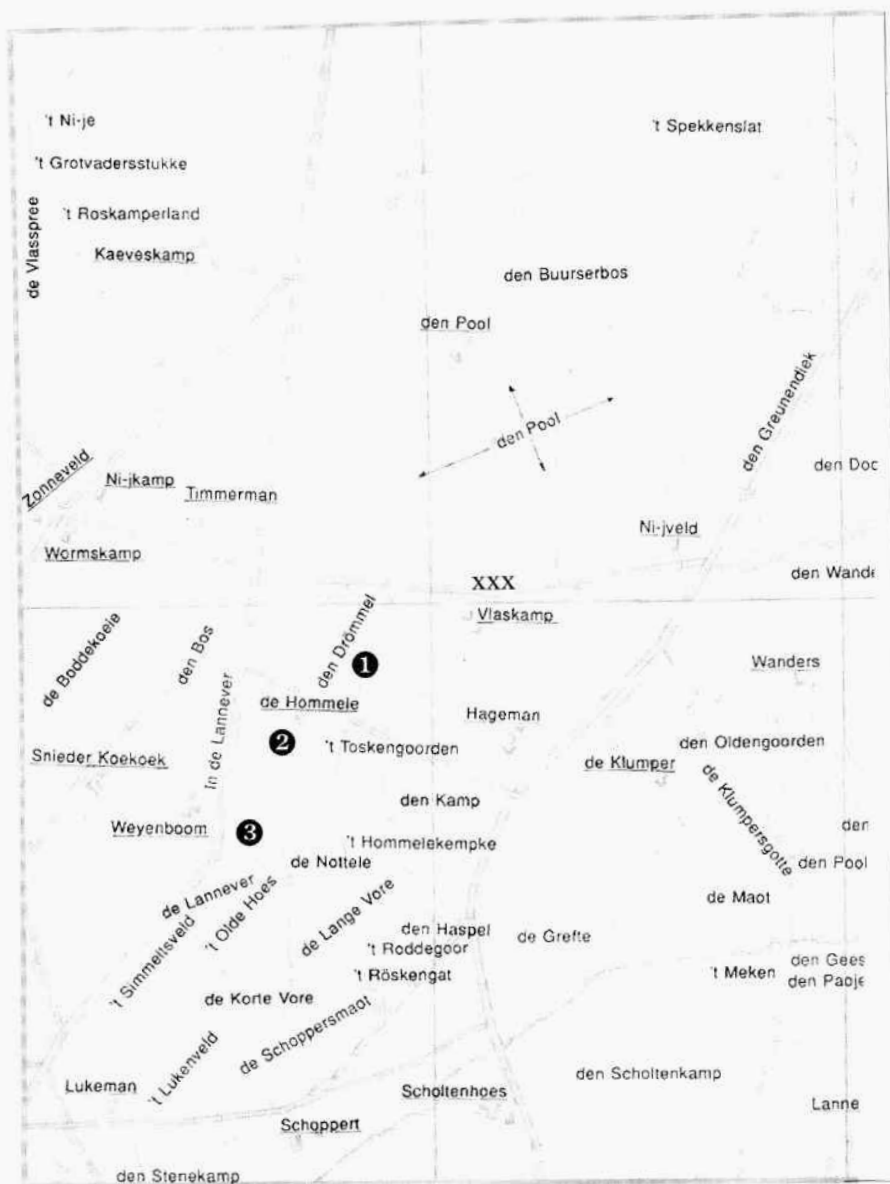
Huisnummer: -

Bouwjaar boerderij: na 1811(?)

Afgebroken in 1879

De benaming 'Drummelshut' suggereert dat het wellicht om hetzelfde plaatsje gaat als 'Den Drömmel', zij het dat die zich dan, gelet de sectienummers, op een andere locatie zou bevinden.

De benaming '*hut*' geeft aan, dat het hier waarschijnlijk gaat om één van die boerderijtjes, die in één nacht uit de grond zijn gestampt. Eeuwenlang konden namelijk zogenaamde niet-gewaarden (degenen die geen grond bezaten) grondbezitter worden door in één nacht een hut in het (onontgonnen) veld te zetten, waarvan de volgende morgen de schoorsteen moest roken. Een stuk grond bij de

Deel van een bladzijde uit het boek 'Boerderij- en Veldnamen in Winterswijk' van de Stichting Staring Instituut/Mr. H.J. Steenbergenstichting, Doetinchem, 1992.
 XXX Wandersweg in Meddo ① Torskenslat ② De Hommele ③ Wormskamp

hut van circa 90 are, afgebakend door een kielspit (vore), werd dan hun eigendom. De geringe omvang van het boerderijtje en de weinige vermeldingen die in de aktes ervan te vinden zijn, lijken daar ook op te wijzen.

In mei 1873 verkoopt Gerrit Jan Stererdink, landbouwer op De Drummelshut, voor 350 gulden zijn aandeel in dit plaatsje aan zijn dochter Johanna Stererdink, landbouwster in Meddo. Het betreft de helft van de Drummelshut (om precies te zijn: 21/40^e deel) "*sectie A nrs. 4336, 4338 t/m 4340, samen groot 95 roeden 70 ellen*". Tevens verkoopt hij haar "*den inboedel, vee, bouwgereedschap, bouwerij, geoogste en te velde staande vruchten, zoals op de Drummelshut worden gevonden*". De koopster hoeft de koopprijs niet te voldoen, "*maar daarvoor de verkoper levenslang bij zich doen inwonen, van al het nodige voorzien en na diens dood volgens zijn stand ter aarde doen bestellen*"

In dezelfde koopacte wordt verder beschreven dat Johanna Stererdink meteen ook van Gerrit Willem te Voortwis, landbouwer op Scholtenhuis in Meddo, een perceel nieuw ontgonnen weiland (sectie A nr.4346 ad 36 roeden 90 ellen) voor 50 gulden erbij koopt.

Johanna Stererdink is gehuwd met Jan Berend Lemmenes, die op dat moment ook landbouwer is op De Drummelshut. In augustus 1873 kopen Jan Berend en Johanna ook de delen van de bouwplaats, samen 3/8^e van het totaal – die nog in het bezit is van drie familieleden van Johanna: Gerrit Jan Hesselink, landbouwer te Winterswijk en gehuwd met Theodora Stererdink, Gerrit Hendrik Lobeek, landbouwer te Winterswijk en gehuwd met Janna Hendrika Stererdink, en tenslotte Jan Willem Stererdink, klompenmaker te Laren. Zij verkopen voor 260 gulden aan Jan Berend en Johanna al hun eigendom in De Drummelshut, "*sectie A nrs.4336, 4338 t/m 4340, samen groot 95 roeden 70 ellen*". Daarnaast ook "*inboedel, vee, bouwgereedschap, bouwerij, geoogste en te velde staande vruchten, zoals op Drummelshut wordt gevonden*".

Had de familie Lemmenes de wind niet in de zeilen? Het schijnt zo, want zes jaar later al, in juni 1879, verkoopt Jan Berend Lemmenes de Drummelshut via een veiling. Geveild wordt het hele bouwplaatsje de Drummelshut, sectie A nrs. 4336, 4338, 4339, 4340 en 4346 samen groot 1.32.60 hectare. Koper wordt Gerrit Schols, kleermaker te Meddo voor 720 gulden.

Gerrit Schols laat er vervolgens ook geen gras over groeien. Hij verkoopt in september van hetzelfde jaar de Drummelshut alweer en wel aan Gerrit Hendrik Hijink, landbouwer op Stevenshuis in Meddo. De opbrengst is ditmaal 550 gulden.

Ogenschijnlijk heeft Schols zich dus flink in de vingers gesneden met het bouwplaatsje: hij krijgt er 170 gulden minder voor, dan waarvoor hij het drie maanden eerder verwierf. De winst voor Schols zal echter ergens anders in gezeten hebben; in de verkoopakte wordt namelijk aangegeven dat het woonhuis (op sectie nr 4339) reeds is afgebroken. Blijkbaar was het hem met name om de daarbij vrijkomende bouwmaterialen te doen?

3. DE BALLADE VAN KAMPES, DEEL 2

(vervolg op de ballade 'Kampes' in Meer over Meddo nr 13 door Hermanus Oonk)

Voor we vervolgen met het tweede deel van de ballade 'Kampes' willen we hier nog een aanvulling geven op het voorwoord bij de vorige verzen (zie Meer over Meddo, nummer 13). Er zijn nog enige gegevens (vermeld in het 'Archief' van de Oudheidkundige Vereniging De Graafschap uit 1978, blz. 99 en volgende) beschikbaar. Daarvan laten we er hier enkele volgen.

Boerderij 't 'Kampes', oorspronkelijk 'Kampshuis' zoals het aan het begin van de 19^e eeuw of eerder heette, werd later 'Weltevreden' en is nu bekend als 't Gussinklo'. De inmiddels gepensioneerde "Ritmeester Nicolaas Joseph Massart en zijn echtgenote Vrouwe Maria Agnes Vrancken, Ehelieden, tezamen op den huize Walyen wonend, in de buurschap Huppel, kochten op 15 -3-1842 de bouwplaats Kampshuis in de buurschap Meddeho, groot ongeveer 16.3590 ha. voor een bedrag van f 5500,- van Willem Jacob Roelvink, Wethouder in Groenlo en Vrouwe Lucretia Reiniera Colson Aberson, tezamen in Ruurlo wonende."

De Massarts bouwden een nieuw woonhuis en schuren, doopten de bouwplaats om tot het goed 'Weltevreden') en namen ter betaling een hypotheek van f 2800, - op "interessen 4½ % per jaar" (mede gedekt door houtgewassen en aanspraken op de marke Meddo). Massart vergrootte het eigendom door tweederde deel van het aangrenzende goed Leurdijk (14.1480 hectare, koopsom f1950,-; later bekend geworden als de boomkwekerij 'Gelria') aan te kopen. In juli 1844 kocht hij daar nog eens 1/6 deel van aan (f 470,-) en in maart 1847 weer ruim 2 ha.(f 445,-).

De financiële positie van Massart werd er echter niet beter op (zoals ook in deel I van de ballade uitvoerig uit de doeken wordt gedaan) en dus werd er in 1848 nogmaals een hypotheek opgenomen. Nu van de fabrikant Constant Cramer in Winterswijk en "tot verdere waarborg diende zeker bezit van hun zoon Juil Louis C.N. Massart (door Oonk "Suul" genoemd)". Oonk noemt in zijn ballade allerlei oorzaken waardoor de schuldenlast almaar groter wordt en tenslotte in mei 1849 het goed verkocht moet worden.

Koper wordt de pas gehuwde Hendrik Willem te Gussinklo en diens vrouw Gesiena M. Planten, "landbouwer op het goed Broerink in de buurschap Ratum". Hij koopt er in 1856 de 'Jonker Vlasspree' bij, die hij beplant met eiken, waarvan nu nog een stukje bos tussen de schuren en de beek over is. Zijn zoon Jan Willem koopt in mei 1881 "het bouwplaatsje de Kooye", koopsom f 3150,-".

*J.W. Smalbraak (Willem) bij
de schouw op het Gussinklo
(Kampers) Meddo 10
Foto 1989*

En dan nu het vervolg op de ballade.

Zo werd door 't onverbidd'lijk lot
Met 'Weltevreden' hier gespot;
't werd onvree, 't werd er kijven.
Zodat een volgend' eigenaar
Bevreesd voor een gelijk gevaar
Een and'ren naam liet schrijven.

Nu kwam uit Ratumse landouw
er een die nam in ogeschouw
wat Massa had gaan bouwen.
Hij had een welvoorziene knip;
Maar 'n haven voor een huwelijkschip
Ontbrak hem om te trouwen.

Met dezen werd geaccordeerd
En weldra was het goed beheerd
Door nieuwe eigenaren.
Die namen er hun intrek in;
Zij maakten er een ruim gewin
Een tal van vijftig jaren.

Door hen werd in dien langen tijd
Het goed nog merk'lijk uitgebreid
Wat 't deed in schoonheid winnen.
Wel velden zij én bos én laan
Maar legden ruime weiden aan
En plantten naar hun zinnen.

Zij boerden naar den aard van 't land
Met meerder oordeel en verstand
Als Massa ooit liet merken;
Zij hadden heel wat liefhebb'rij
Doch ook de Landbouwmaatschappij
Gaf les in 't goed bewerken.

Die hielp de boeren op een weg
Tot vruchtbaar maken wat als slecht
Op zijde was geschoven.
Men nam in dezen nieuwen staat
én wetenschap én kunst te baat
dat d'oude vormen staven.

Men leefd' op meer bescheiden voet
Zoo als het boer of burger moet,
Die gelden op wil sparen.
Het bovenhuis gaf men te huur
Al was 't niet van heel langen duur;
Dat hielp ook mee vergaren.

Vooreerst aan zeek'ren Gerhardin
van oorsprong Frans, maar Frans in schijn,
Want Holland ging hem boven,
Zo zei hij, tot wie bij hem kwam
en van zijn zaak notitie nam
En 't praatje wou geloven.

Hem volgd' een Betuws Heerboer op
Die 't boeren deerlijk had gefopt,
zoals hij ras liet blijken;
Hij leefde nog wel als een heer
Maar had toch niet veel centen meer
Althans, hij scheen geen rijken.

Na dezen vroeg een predikant
emeritus in Veluws land
Om er zijn laatste dagen
Te slijten in de eenzaamheid;
Maar hem was er teleur bereid
't Kon hem niet meer behagen.

Want 't was ook niet meer nodig thans
Men kon er buiten nu, met glans
Veel beter als vóór dezen.
Dus geen gedoe op gang, op trap
geen kinderspel, rumoer of grap
Er moest hier stilte wezen.

Zo werkte men thans met genot,
Doch hier ook zou het levenslot
Zijn zwarte zij gaan bieden.
Niet enkel rozen zouden 't zijn
Ook dorens en veel smart en pijn,
Waarvan niet was t' ontvlieden.

Toch leefden, liefden man en vrouw
Zij steunden zich bij 't werk getrouw
't Gaf winst hun, zij genoten
Zelfs boven dit was hun bereid
Geluk genoeg voor dezen tijd:
Een drietal huwlijksloten.

Zij groeiden op naar hartelust
Met ed'le gaven toegerust
Zij leerden schrijven, reek'nen,
En lezen, toen een groot vereist,
Bij Neêrlands Lager Onderwijs,
De zoon zelfs extra teek'nen.

Doch daar trof op het onverwacht
Het echtpaar een geduchte slag
't Werd zorgen, zuchten, weenen:
Hun dochtertje, het jongste kind
Door d'ouders om het zeerst bemind,
Droeg men ten groeve henen.

Nu bleef een dochter en een zoon
Hun over van hun huw'lijksloon,
Wat gaf hun 't kruis te dragen.
Door huw'lijk ging ook d'oudste heen
Wat ras te zwaar voor moeder scheen.
Wie moest haar krachten schragen?

Tot z'eindelijk afgemat en bleek
Voor 't onverbiddlijk lot bezweek,
Dat allen zeker wachten.
Thans was het zoon en vader maar
Die 't goed bestuurden, jaar op jaar
En aan verfraaiing dachten.

Doch vader, 't was door rouw en leed
Waarbij ook grijsheid 't hare deed
Ontzonken dra zijn krachten
Waarom hij eindelijk, afgeleefd,
De zaak den zoon in handen geeft
Om 't lot wat te verzachten.

Of 't lot hiervan geen acte nam?
Het uur van zijn verscheiden kwam
Helaas zeer spoedig dagen.
En zoonlief moest nu gans alleen
Door al de wekzaamheden heen
De bange zorgen dragen.

Dit noopte hem tot 't vast besluit
Te zoeken thans een flinke bruid
Bij 't dragen zijner lasten.
Hij vond – en 't verblijdde hem –
ze in 't ambt van 't stadje Doetinchem
't Geen buur of vriend verrasten.

Er was nu heel geen uitstel meer,
't Werd lopen, werken op en neer
Om alles zo te schikken,
Dat weldra na den Huwelijksdag
't Bruiloftsfeest zijn vreugde bracht,
Na 't zorgen, nu 't verkwikken.

Dra klonk nu 't Liefdes echtverbond
Uit Tenkink's en van Rechteren's mond;
Het afscheid werd genomen;
Ambt Doetinchem vaarwel gezegd,
Op 't Gussinklo ras aangelegd,
Het plekje hunner dromen.

Zo ver werd onder hoger Macht
Het edel huwelijkswerk volbracht;
Maar reeds kwam 't noodlot wenken,
Op 't onverwacht deez' dag van trouw
Gevolgd werd door veel smart en rouw,
Als niemand durfde denken.

De mensheid wikt naar eigen zin
Doch God legt ook Zijn wil er in
Hij komt niet eerst ons vragen,
Drie etmaal was 't nog pas geleên,
Dat beiden die belofte deên
Zaam 't huwelijksjuk te dragen.

Toen reeds verscheen op 't onverwacht
Een bode in den donk'ren nacht
En sprak: "Gij man, ga henen
Uw taak is hier thans afgespeeld
Uw goed wordt vrouwen toebedeeld
Hier helpt geen klagend wenen.

Een ander gaat naar eigen zin
Hier straks op Uwen arbeid in
Uw bouwen, planten, ploegen,
Zo gaat het met ons aardse deel,
Want God bestuurt het groot geheel
Naar Zijn, niet óns genoeg.

Die werkt wellicht op and're wijs
In Uw gedroomde paradijs
En breekt wat gij deed bouwen.
Of wroet den grond weer door elkaar
Zodat niet één na honderd jaar
Het nú er in kan schouwen."

Door anderen is er later nog vermeld (in rijm) dat er hierna een bruidegom Deunk uit de Brinkheurne komt, dat er weer kinderen worden geboren. Wanneer de vrouw komt te overlijden neemt een zuster haar plaats in. Wanneer hijzelf in 1950 overlijdt, is er hun reeds weer een zoon ontvallen. De Tweede Wereldoorlog bracht schade en wonden, maar er zijn ook veel onderduikers geweest, die op 't Kampes een 'thuis' vonden.

* * * * *

4. MEDDO EEN EEUW GELEDEN

Bij de uitgevers-maatschappij Misset in Doetinchem verschenen ruim 100 jaar geleden enkele boekjes met als titel: *'Gids voor Dorpen langs de Slingerbeek'* (1917) en *'Gids voor Winterswijk en Omgeving'* (1918). De boekjes zijn geschreven door de heer G.J. Meinen, met hulp van plaatsgenoten als J.W. Kruisselbrink en mr. A.Th. ten Houten, terwijl de foto's door B. Jb. Hoetink uit Warnsveld werden verzorgd. De heer G.J. Meinen, u waarschijnlijk ook bekend van *'Knelis en Willem'*, was behalve een goed schrijver ook een deskundig bioloog.

In beide boekjes wordt uiteraard ook iets over Meddo vermeld. Het is zeer de moeite waard om verschillende plekje's in onze buurtschap eens door hun ogen te bekijken!

In de 'Gids voor de Dorpen langs de Slingerbeek' schreef Meinen het volgende onder het kopje:

Meddeho

"Er loopt een lange weg van Winterswijk naar Eibergen. Deze is tot aan de kom van Meddeho of Meddo verhard. Wij willen echter liever een binnenpad volgen, dat ons voorbij Ravenhuis, nu eens door den bosch, dan over akker en weiland, langs groote en kleine boerderijen, naar de voormalige havezate Buurse voert. Nu staat daar een vrij oude boerderij, die nog omgeven is door een breede, diepe gracht. Op den oever woekeren, tusschen kreupelhout, allerlei wilde planten met kleurige bloemen en op het stille water drijven plompenbladeren en blanke waterlelies. Ganzen zwemmen om haar rond of liggen te dutten in de schaduw van

de eiken op het erf.

Een vredige rust heerschte er, toen we er een poos vertoefden. 't Was op een Zondag in den zomer. Geen vogel kweelde er, geen blaadje bewoog zich, de zon stond hoog aan den hemel en besprankelde het landschap met tintelend licht. Maar in de zoete Meinachten, als de nachtegale zingen en de kikkers hun eentonigen lentezang aanheffen, in den zachten maneglans, zullen de waternimfen veel weten te vertellen van lang verleden tijden. Ze verhalen van edeldames en trotsche, machtige heeren. Ze fluisteren en droomen van tijden, die teruggaan tot het jaar duizend, toen de menschen zoo vreesden voor het vergaan der wereld. In die dagen werd het huis Buurse gesticht, bloeide op tot een machtige havezate, en slonk langzamerhand tot hetgeen er nu nog van over is.

Ons pad vervolgend, zien we weldra het torentje van de Meddosche kerk. De pastorie, eenige boerderijen, een paar herbergen, de school en de onderwijzerswoning liggen er in de onmiddellijke omgeving. We zouden nu heel wat mooie wandelingen in den omtrek kunnen doen. We zouden schilderachtige boerderijen vinden en akkerland, afgewisseld door boomgroepen, weilanden en kreupelboschjes.

Maar we moeten nog naar de Valkeniershoogte en hebben dus nog een flinken marsch over zandwegen voor de borst. Waar we vreezen ons in de richting der wegen te zullen vergissen, zal ons de een of andere boer wel terecht helpen.

't Was op een zomermiddag, toen we van een anderen kant, de hoogte voor 't eerst bestegen. We hadden een verre tocht achter den rug, door geheel Ratum, dicht langs de grens, over wegen, die gedeeltelijk met gras waren begroeid en op sommige plaatsen, door talrijke plassen en diepe wagensporen, nauwelijks begaanbaar waren. Nu en dan genoten we een vrij uitzicht over golvende heidevelden, meestal waren we omringd door loofhout of donkere dennenbosschen. Bij de boerderijen, die we voorbij kwamen, stonden de kerseboomen overladen met bijna rijpe vruchten.

De weg klom langzaam, zoo langzaam, dat we ons nauwelijks konden voorstellen een aanzienlijke hoogte te bestijgen. Opeens werden we opgeschrikt door een grooten, zwarten vogel, met bloedroode veren aan den kop. Een oogenblik vloog hij voor ons uit, daarna verdween hij tusschen de dennen, terzijde van den weg. Het was een zwarte specht, de grootste vertegenwoordiger van zijn familie. Den staart meegerekend bereikt hij een lengte van ongeveer een halven meter. Het is een opgewekte, behendige, schuwe vogel. In ons land werd hij nog slechts zelden gezien. In het Woold heeft men hem ook waargenomen.

Nog eenige passen en we waren de dennenboschjes, die ons het uitzicht benamen, voorbij.

We stonden verbluft. Zoo mooi hadden we ons het vergezicht niet voorgesteld. Een heideveld, met enkele lage struikjes, daalde zacht glooiend af tot ver, heel ver om ons heen. In 't verschiep zagen we bosschen, licht- en donkergroen, en daarachter weer bosschen, wat waziger van tint, en achter deze een derde rij, totdat

ten slotte aan den horizon een blauwige, grillig getande rand zich tegen den hemel afteekende. Torentjes van Meddo, Groenlo, Eibergen, Vreden staken als nietige, dunne kegeltjes uit de bosschen omhoog. En de hemelkoepel met de stralende zon en de donzige stapelwolken overwelfde dat alles.

't Was stil om ons heen.

Geen menschelijk wezen werden we gewaar. Door een armelijk abeeltje streek een zachte windzucht en deed de weinige blaadjes lispelen.

Hoe schoon moet het hier ook zijn in de lente, als de bremstruiken bloeien en de roodborstjes zingen in de ontbottende berken. En in den nazomer bloeit er de erica en zijn we er in een zee van purper in lila.

De Valkeniershoogte ligt onmiddellijk bij de grens. Smokkelaars zullen haar door en door kennen. Dikwijls zullen ze turen naar het silhouet van een ambtenaar in de verte. Maar zij kunnen geen oog hebben voor de gele pracht van den brem, voor den paarsen gloed der heide, voor de wolkengevaarten aan den blauwen hemel, voor de torenspitsen in 't verschiet. Hun gedachten bepalen zich tot andere dingen dan die van de schoonheid der schepping. Of hier vroeger de valkeniers hun vogels hebben afgericht voor de jacht?"

In 1918 schrijven Meinen en de andere genoemden in de 'Gids voor Winterswijk en Omgeving' het volgende over Meddo:

"We hadden het binnenpad naar Meddo verkozen, waren voorbij verscheiden huizen gekomen, die ook daar, evenals overal, om de eigenlijke kom van het dorp liggen, - één van deze is oud en heet het Melatenhuis, - en bereikten het Ravenhuis. Het was niet ons plan verder door te gaan, langs verschillende boerderijen, waaronder het merkwaardige huis Buurse, tot bij de kerk en de school van Meddo, doch we sloegen even voorbij Ravenhuis links af. Weldra zagen we de Honeshuizen liggen. 't Is daar een welig streekje en de aardige boerderijen liggen er schilderachtig bijeen. Onze weg zou ons spoedig op den Groenloschen weg brengen, in de buurt van de kwekerij Gelria. Meer in noord-westelijke richting komen we, over overschaduwde zandwegen, langs boerenerven, bij Jonkers en andere hoeven.

Wij vonden daar de seringgen in bloei. Een heerlijke geur omringde ons. De zandweg kronkelde heen en weer. Bij een van de boerderijen waren eenige mannen druk bezig met schapenscheren. 't Was een vroolijk tafereel; een paar schapen die men reeds van de vacht had ontdaan, en zich blijkbaar in zomeruitrusting nog niet geheel op hun gemak gevoelden, liepen weg. De boeren zetten ze achterna.

We toefden niet lang.

Onze weg werd begeleid van els, berk, vogelkers, enz. De vogelkers was bijna uitgebloeid; Haar blanke tooi duurt nooit lang. Een weiland aan de overzijde van den wal met hakhout stond geel van paardebloemen met lila van de veldkers er

*De tekst achterop deze oude ansichtkaart luidt:
Oude pannenbakkerij te Meddo bij Winterswijk. tekening: Riek van der Lichte*

tusschen. De schaduw van onzen weg werd dichter, boven de heesters verhieven zich boomkruinen en vormden een groen gewelf. Een meerle zat er kalm te zingen hoog in een boomtop. Even rustten we. De meerle zong rustig voort en verder hoorden we niets dan insectengegons; - nu zong er ook een fitis. Die fitis is toch een onvermoeid zangertje, hij laat zich in de lente overal en ten allen tijde hooren, ook des middags, als de meeste vogels zwijgen. - Wél, die geelgors begint ook mee te doen; 't liedje heeft niet veel te beduiden, doch het wordt netjes en bij herhaling voorgedragen en daarom willen we 't dan ook stellig waarderen."

*Hierna verlaat hij Meddo en gaat hun tocht verder, richting Korenburgerveen.
En in een laatste gedeelte vertelt hij over hun tocht:*

Achter in Meddo

"We waren over den Groenloschen weg gekomen en sloegen, even voorbij de Kappe, rechts een zandweg in. Zoo vanaf den grooten grintweg gezien, zou niemand vermoeden, dat er op betrekkelijk korten afstand links en rechts zulke aardige plekjes te vinden zijn.

Onze weg slingerde naar 't westen. Weldra kwamen we over een bruggetje. Een smal beekje stroomde er onderdoor, of neen; het stroomde niet meer, 't was zoo

De Hazeveldse molen met op de achtergrond het Molenaarshuis, Meddo 69

goed als geheel uitgedroogd. En de waterplassen, die in de diepere geulen en kommen nog waren overgebleven, werden aan het oog onttrokken door de waterboterbloemen, de sierlijke plantjes, die in het water fijnverdeelde, tot groene draden uiteengerafelde bladeren bezitten en boven den spiegel onverdeelde blaadjes dragen, benevens glinsterend witte bloemen, zoo blank en teer als witte zij met iets geel in 't midden. Het stroompje, of eigenlijk waren het twee beekjes, die zich vlak bij 't bruggetje verenigden, had op zijn oevers een weligen plantengroei in het leven geroepen: eik, els, wilg, populier, sporkenhout – ook enkele dennen. De dotterbloemen waren zoo goed als uitgebloeid, blauwe hondsviooltjes bloeiden rijk en ook de tweehuizige valeriaan. De brandnetels, spirea's, zuring, lis, leverkruid e.m.a. hadden nog niet anders dan stengels en bladeren ontwikkeld.

Natuurlijk zong er een fitis, - de fitis zingt overal en altijd. Een geelgors liet zich mede hooren en een molenaar tje babbelde druk over allerlei moois en interessants daar in de groene koelte van het kreupelhout. In de verte riep een koekoek. Hela! Wat een gekrijsch! We kwamen daar zeker te dicht bij het intieme hoekje van een gaaienpaar. De mooie, groote vogels riepen nijdig, vol verontwaardiging dat we daar niets te maken hadden. 't Was ons ook niet te doen om nest of eieren van die meerkols. Maar ze vertrouwden ons niet; zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten – de meerkols staan in de vogelwereld bekend als nestplundersaars. Een meerle ving aan te zingen, kalm en rustig, zooals dat haar gewoonte is.

We gingen verder. Op den akker links stond de rogge mooi in aren. We naderden andermaal een brug en nu over een breeder beek, de Slinge. Daarin was ook nog helder, blinkend water, maar de waterranonkel had er zich toch ook wel gevestigd en vormde helder witte plekken.

Over de brug marcheerden verscheiden roode boschmieren.

Langs de beek strekte zich een sappig groene weide uit, met niet minder mooi groen geboomte omzoomd. Een paar flink ontwikkelde meidoornstruiken stonden volop in bloei en vervulden de omgeving met zoeten geur. Verder zagen we eiken,

populieren en berken, mede een wegedoorn en wat haagbeuken, maar geen enkelen den meer.

Zacht kikkergekwaak trof ons oor. Spoedig kwamen we nu bij de boerderij Beernink. Ze is dar heel mooi gelegen tusschen geboomte. Een poel, vlak bij den weg, stond letterlijk vol planten, waaronder de waterviolier. Verderop bereiken we weer een stroompje, dat zich langs het erf van Roerdink slingert. Een aardige landstreek! Geboomte, weiden en akkers wisselen met elkaar af; de grond is wat golvend.

Kijk, daar zagen we weer den molen, dien we daar straks heel in de verte ook al even meenden te bespeuren. De omgeving werd wat donkerder groen, door dennen. Ja, we stegen een zandhoogte op; al is de helling zeer zacht glooiend, we merkten toch wel dat we klimmen moesten, voornamelijk aan den plantengroei. De Hazenveldsche molen is een standaardkast. Ze ziet ver in het ronde over hei en dennen en ook over de steenbakkerij in haar nabijheid. De heuvel bestaat namelijk slechts aan de oppervlakte uit zand. Onder de schrale korst ligt vettige leem, die hier tot steenen verwerkt wordt.

We sloegen bij den molen rechts af en kwamen uit op een breeden zandweg, die naar 't noorden liep. Dezen besloten we te volgen. We passeerden eenige boerderijen waar de raap bloeide in de gaarden. Dan was alles weer hei en dennen. Hei en dennen beheerschten het landschap al meer en meer. Hier en daar vertoonden zich hel-gele plekken van bloeienden stekelbrem. Nu en dan moesten we over mul zand, waar geen vast paadje kon ontstaan. Rechts bemerkten we het kerktorentje van Meddo. De weg begon te dalen.

We kwamen in een stil, wild oord, aan den rand van het Zwilbroeksche veen. Een plas blonk in de zon. Veenpluis bekleedde een drassige plek. Alleen een zeurig kikkergekwaak verbrak de stilte. Vlak voor ons op den heiweg liep een kievit. Hij liet zich tot op enkele passen naderen. Toen verhief zich de prachtig gekleurde vogel in de lucht; het metaalglanzende veerenpak blonk groenig in den zonneschijn, den helderwitten staartband stak scherp af bij de overigens meer donkere kleur.. Stil wiekte de vogel weg – geen enkelen klank liet hij horen. Maar iets verder riep een grutto, met iets angstigs en gejaagds in de stem, luide kreten uit. Berken en geurige gagel brachten een beetje levendig groen in de sombere streek. Voor ons, heel in 't verschiet, stak het Zwilbroeksche torentje boven 't bosschage uit. Zaadpluisjes van de dwergwilgjes zweefden rond op den adem van den wind.”

* * * * *

5. NAATJEN EN GAIT VAN KLOEZEMAN VERTELLEN:

't Gebouw De Eendracht

(Door Ludgé Overkamp)

Regelmatig schiet ze in de lach, als haar zoon Gerrit weer een smakelijke anekdote opdist. “*Da’j dat nog allemaole wet!*”, lacht Naatjen van de Kloeze. Haar eigen herinneringen gaan echter nog verder terug. Want C.G. (Naatjen) ten Dolle–te Slippe werd drieënnegentig jaar geleden, in 1909, geboren als één van de negen dochters van ‘Loohuis-Chris’ te Slippe, klompenmaker op het Loohuis (D 245). “Vader en moeder gingen door in de hoop een zoon te krijgen...”, lacht ze schalks, zittend in haar bejaardenwoning op het terrein van de voormalige openbare school F.

Haar man G.J. ten Dolle, geboren in 1906 en later bekend als *Kloezen-Jan*, leerde ze kennen toen ze als meid werkte. “Ik was in dienst bij boerderij Ni-jveld (D 218). En Jan werkte bij de Scholte, bij Bernard en Hanna Te Voorwis (het Scholtenhuis, D 234). Dat deed hij al vanaf zijn twaalfde, direct na de lagere school. Zo ging dat in die tijd: men was blij dat ze je kwijt waren na de lagere school!”, vertelt Naatjen. “Daar heeft hij gediend tot wij naar De Kloeze gingen.

Gerrit ten Dolle met zijn moeder Naatjen ten Dolle-te Slippe bij de Eendracht in Meddo. Foto 2002

Ik kwam dagelijks langs de Scholte, en daar zag je vader vaak lopen..." Jan was geboortig uit de buurt, namelijk van Detersni-jhoes (D 209), waar later zijn broer Willem verder zou boeren.

De Kloetze

Op 17 april 1931 trouwde Naatjen met Jan. Ze kregen vier kinderen: de tweeling Sien en Annie, Gerrit en Jan.

Nog op hun trouwdag betrok het jonge stel boerderij De Kloetze (D 164), aan de rand van Meddo. De vorige bewoners, de bejaarde familie Spanjaard, waren kort tevoren naar Eibergen vertrokken. De Kloetze was eigendom van (Jan) Willem van Eerden en later van diens zoon Hendrik van Eerden. "Hendrik was erg op zichzelf. Een ongetrouwde zoon, die later bij zijn schoonzus Hanna van Eerden en haar zoon Wim inwoonde in het huis van de kapper ('Nieuw van Eerden', gebouwd in 1936, D 156-1). Dat huis had Hanna laten bouwen om er zelf te gaan wonen. Zij verpachtte de boerderij. Hendrik woonde eigenlijk meer in het schuur-tje achter het huis van de kapper."

"Bij De Kloetze hoorde 4,5 bunder grond, dat was niet genoeg om van rond te komen. Vader deed er daarom allerlei dingen naast", vertelt Gerrit ten Dolle, misschien wel beter bekend als *Kloetzen-Gait*, die in 1936 geboren werd. "Hij had eerst een kalverhandel. Daar heeft ie wat voor afgejaagd! Samen met zijn zwager, Hendrik Vreman uit Ratum, op de fiets. Dan fietsten ze samen naar Eibergen of Rekken en haalden er kalveren op. Moet je je voorstellen: Ome Hendrik had al 12 kilometer gefietst voordat-tie hier was. En dan haalden ze kalveren op met de transport: zo'n fiets met een grote bagagedrager voorop. Daarvoor werd eerst het kalf in de zak geknoopt. Het kalf lieten ze dan eerst op kont in een grote meelzak zakken. De bovenkant van de zak werd daarna dichtgebonden om de strot van het kalf, zodat alleen de kop er nog uitstak. Daarna werd een hoek van de zak dichtgebonden, zodat het kalf de benen niet meer kon bewegen. Om te voorkomen dat het touw er af zou glijden, stak je een spijker door de zak, waar het touw dan omheen werd gebonden. Vervolgens ging het kalf op de transport en dan fietsten ze terug naar Meddo. Hier werd het kalf dan weer verkocht."

Neveninkomsten

Ook als huisslachter was Kloetzen-Jan actief. Zijn broer Willem ten Dolle, die boerde op het oudershuis Detersni-jhoes en daarnaast ook diverse nevenactiviteiten had zoals klompen maken en huisslachten verrichten, vroeg hem mee als er grote varkens geslacht moesten worden. "Die kon je alleen niet de baas; dan deden ze het met hun beiden. Ik herinner me een keer dat er bij Bernard te Molder (D107) geslacht moest worden. *Twee zогgen, dee wogen wal vief, zeshonderd pond 't stuk. Row! Dat waren knapen. Zukke varkens hadden 'n maol of twee, drie poggen 'ehad, daornao wodd'n ze 'emest met roggemael'*", vertelt Kloetzen-Gait.

Later, toen de eigenhandel minder werd, kon Kloetzen-Jan bij de GOS komen om

Fam. G.J. ten Dolle bij hun 55-jarig huwelijk in 1986.

V.l.n.r.boven: Jan Ros, Sien, Jan en Naatjen ten Dolle, Annie en Wim Beusink.

Onder: Gerrit ten Dolle en Jenny Jentink, Willie Nijenhuis en Jan ten Dolle

langs de boeren te gaan. “De Gelders-Overijsselse Slachtcombinatie kun je zien als een soort slachthuis en gebruiksveehandel. Vader werkte er op provisie: hoe meer je aan varkens en koeien aanbracht, hoe meer je verdiende.” “Daor trek ik noo nog un betj’n van!”, glimlacht Naatjen.

Tussen al die activiteiten door werd er ook nog geboerd. Omdat Jan veel op pad was, had Naatjen daar het nodige aan te pakken. “Veel van het boerenwerk kwam op mij neer. s Morgens vroeg ging Jan dan bijvoorbeeld eerst een stuk rogge maaien en dan mocht ik dat later opbinden”, vertelt Naatjen. “Maar dat was in die tijd heel normaal. *Wat noo de vrouwleu doot... A’j ze vertelt wat i-j vrogger allemaole an wark mossen doon als vrouwe, dan geleuft ze ow neet maer!* Gelukkig was ik altijd goed gezond. *Ik bun deur de jaoren hen gruwelijk stark ’ewes.*

Kloezen-Jan en Naatjen woonden altijd als pachters op de Kloetze. In 1972 konden hun zoon Kloezen-Gait en zijn vrouw Jenny De Kloetze echter kopen, nadat eigenaar Hendrik van Eerden kwam te sterven.”Wij hebben toen de boerderij gekocht, met ongeveer twee hectare grond erbij. Als pachter kon je er toch wat goedkoper aankomen, *bi-j as ’t in de openbare verkoop ging.*”

't Gebouw de Eendracht

In 1932 koopt de 'Vereniging tot Behartiging van de Protestantse Belangen' het voormalige schoolgebouw, dat tegenover De Kloeze ligt, aan. De vereniging is in 1921 opgericht, in een tijd dat de schoolstrijd in Meddo volop woedt. Jarenlang zoekt de vereniging naar een verenigingsgebouw, dat voor meerdere gemeenschappelijke doeleinden geschikt is. Wanneer in 1930 de nieuwe school F wordt gebouwd, komt het oude schoolgebouw vrij. In 1932 wordt het officieel aangekocht door de vereniging.

"De grond waarop de nieuwe school zou moeten komen, was van Van Eerden. Die was ook betrokken bij Vereniging voor Protestantse Belangen. Van Eerden zei tegen de gemeente: je kunt de grond voor de nieuwe school kopen voor een luttel bedrag –ik geloof dat het om één gulden ging of zo– maar dan moeten wij als Protestantse Belangen de oude school hebben."

Nadat het gebouw is opgeknapt krijgt het als naam 'de Eendracht'. Maar in de volksmond spreekt men veelal van 't Gebouw. "Het was ook echt een verenigingsgebouw. Alles wat protestants Meddo was en wat wilde organiseren kon er terecht. Van een kleine visite tot een groot feest of uitvoering, van alles werd in 't gebouw gegeven." Nu 't gebouw er was, moest er ook een beheerder komen.

"Wee mos d'n slöttel beheren? Vader woonde dicht in de buurt en wou het wel doen. Dat was zo voor mekaar." Jan werd zo met Naatjen de beheerder van het gebouw waarin hij en Naatjen beide nog naar school waren gegaan.

In de oorlogsjaren werd 't gebouw door de Duitsers gevorderd als een soort eet- en ontspanningsruimte. De naastgelegen lagere school werd door het Rode Kruis gebruikt en was als zodanig ook herkenbaar. Het drukke verkeer van Duitsers in de directe omgeving had consequenties voor De Kloeze. Het was er regelmatig een komen en gaan van Duitsers, die zich ongenood inkwartierden. "Dan ging je 's avonds naar bed, terwijl er vijf soldaten in de keuken lagen te slapen. Werd je 's morgens wakker, dan waren er nog maar twee. Of er was geen soldaat in huis als je naar bed ging, en als je dan 's morgens wakker werd lagen er aan weerszijden van de kachel twee te slapen. Dat deden ze gewoon."

De soldaten in 't gebouw haalden bijvoorbeeld ook hun water uit de put bij de Kloeze. "*Bi-j 't gebouw was recht geen water om ow te wassen.* Dat haalden ze daarom bij ons uit de put. Die soldaten liepen hele paden bij ons door de tuin en langs het huis."

De gebouwencommissie

Om te zorgen dat de vele activiteiten in en rond de Eendracht naar wens verliepen was er een gebouwencommissie. Daarin zaten jarenlang, behalve Kloezen-Jan als beheerder, ook *Goor-Jan* (Renskers) als penningmeester, *Slippert* (Jan Oonk, buurman van Ten Dolle op boerderij Slippert), en *Timmer Derk* (Grevink). "Timmer Derk was meer de klusjesman. Als er wat was met een slot of klink, dan

zei hij: 'Oh, dat kom ik morgenvroeg wel even maken. Maar hij hielp ook wel mee met kelneren als het druk was.'

Die gebouwencommissie, Kloezen-Jan voorop, moest regelmatig de handen uit de mouwen steken. Maar zij niet alleen. "*De vrouwleu van de kaerls in de gebouwencommissie heurden d'r automatisch bi-j.*" Bij feestjes kelnerden dan bijvoorbeeld Kloezen-Jan en Goor-Jan, terwijl Naatjen en *Goor-Na* voor de aanvoer van hapjes, drankjes en wat dies meer zij zorgden. Tegen een zekere vergoeding, dat wel. "Dan vroeg Goor-Jan aan vader: '*Wat ducht ow? Wat mo 'w vanaovend nemmen*'? Dat was afhankelijk van de grootte van het feest. "*Laote wi-j veur de vrouwleu disse kaer ieders maor ne riksdalder nemmen, en veur uns ne gulden of fieve.* Daar liep je dan de hele avond voor." Ook *Slipper-Dora* en Stien van Derk waren veelvuldig in 't gebouw te vinden. "We hebben samen heel wat karbonades staan braden. Bijvoorbeeld bij uitvoeringen van de gymnastiek. Dat bracht ook weer wat op voor 't gebouw."

Kachels

Het beheer van 't gebouw bracht veel werk met zich mee. "Van te voren moest je bijvoorbeeld de kachels aanmaken." Naatjen moet er nog van zuchten als ze er aan terug denkt. "Dat waren nog van die oude, hoge, ronde, zwarte kachels. Als er dan een vergadering was of zoiets, dan haalde je al tijdig van tevoren achter in het oude gebouw eerst de *kluune* (turf, LO). Dat stopte je in de kachel met wat hout eronder en dan stak je dat aan. Dan kon je snel even naar huis om nog wat te doen. Dan weer terug en cokes erop, als tenminste de *kluune* goed brandden. Want als het niet goed brandde en je gooide er cokes op, dan ging het vuur uit. De kolen werden trouwens jarenlang gebracht door Bollen uit Winterswijk. Die sjouwde dan met van die vijftig-pondzakken op de rug, naar achter het gebouw, naar het kolenhok, daar waar nu de ingang naar de keuken zit."

Ze heeft in de loop der jaren vaak de kachels aangemaakt, al was het ook een klus die haar kinderen in latere jaren goed op konden knappen.

En die kachels moesten, als het koud was, nogal eens aangemaakt worden. Want in 't gebouw was zeer regelmatig wat te doen. Zo werd er tot 1971, toen het protestantse en katholieke volksdeel in Meddo weer gezamenlijk volksfeest gingen vieren, bij de Eendracht aan het eind van de maand augustus het Koninginnefeest gevierd. "Nu zeggen ze kermis, maar toen spraken we van Koninginnefeest. Altijd op of rond de 31^e augustus, de verjaardag van de oude koningin, Wilhelmina. Dat zie je in sommige andere buurtschappen en in Winterswijk nog steeds. Later, met Juliana, kregen we ook het Julianafeest. Dat was een avond in april, als ze jarig was."

Dat waren drukke dagen voor de bewoners van De Kloetze, maar ook in een normale week waren ze veelvuldig in touw. De gymnastiek was twee avonden in de week present in 't gebouw, de toneelvereniging oefende er, de schietvereniging

Gebouwencommissie in de optocht, eind zestiger jaren. Stuurman Derk Grevink v.l.n.r.: muzikant?, Jan Oonk (Slippert), Jan ten Dolle (Kloezeman), Gerrit ten Dolle (Kloezeman) en Jan Renskers (timmerman), Geert ten Dolle

schoot er, er werden vergaderingen en uitvoeringen gehouden, visites gegeven, (volks)feesten georganiseerd en op zondagmorgen werd er zondagschool gegeven in twee groepen, voor de grote en de kleine kinderen.

Er altijd staan

“Omdat we beheerder waren moest er, wat er ook te doen was, er altijd één heen. Als het niet anders kon, dan deed Slippert het ook wel, en anders Derk of Goorman. Al deed Goorman ‘s avond niet zo veel, vaak was hij te druk. Veel kwam toch wel op ons en Slippert neer. We woonden ook dichtbij. Maar ja, zolang duurde bijvoorbeeld zo’n vergadering ook weer niet. Tot een uur of tien”, vertelt Naatjen. Kloezen-Gait vult aan: “Bovendien: vader moest toch al op veel van die vergaderingen zijn. Hij zat namelijk in allerlei besturen. Bijvoorbeeld in het bestuur van ‘t gebouw, in het Veefonds – hij is jarenlang ook schatter geweest –, in het begin ook bij de gymnastiek, noem maar op. Naar die vergaderingen moest hij toch, en dan deed hij het bedienen er gewoon bij.”

Als het echt heel druk werd, dan werd de hele familie ingeschakeld. Glazen spoelen en dat soort klussen. Kloezen-Gait herinnert zich ook nog hoe er in zijn jeugd voor een ‘beveiligde’ fietsenstalling werd gezorgd. Dat gebeurde als er veel

mensen in 't gebouw verwacht werden, bijvoorbeeld omdat de gymnastiekvereniging een uitvoering gaf. "Dat stond dan vooraf in de krant en daar kwam veel vreemd volk op af. Dan konden de fietsen bij ons op de deel en –als het erg druk was– op de deel bij Slippert worden gezet. Dat was dan de fietsenstalling. In die tijd zat er geen slot op de fiets, die kon dan daar veilig bij worden gestald. Wij kinderen moesten er dan natuurlijk wel bij blijven. Later vroeger wij er 7 cent of een dubbeltje voor. Dan hingen we een kaartje met een nummer aan de fiets. Soms stonden er wel honderd fietsen. Bij een feest in de zomer had je geluk, dan kon je er veel meer stallen door de koeienstal te gebruiken. In de winter deed je de dubbele deuren van de paardenstal dicht, want dan kon je daar ook nog weer fietsen voor zetten."

Drankvergunning

De beheerders zorgden er ook voor dat er voldoende drank en dergelijke in huis was. "De drank werd besteld bij Kortschot aan de Waliëneweg, nabij de Bloemstraat. Die had een drankenhandel. Hij bracht dan een paar krat limonade en een paar vaatjes bier, of wat je dan ook besteld had, met zo'n klein vrachtwagentje. Die houten vaatjes waren zware knoepers, hoor! Die kon je niet beuren. Die lieten ze zo, bonk, op de grinte vallen. En dan werden ze naar binnen gerold", vertelt Gerrit. "*Vrogger werden de leu nog vaker donne als noo.* Het waren vaak dezelfde. Die werden dan door een paar man naar buiten gewerkt. Of buiten op de fiets gezet: *noo mo'j oe maor zeen te redd'n* en dan gaven ze de fiets een duwtje. Toen was er ook nog haast geen verkeer. Ze kwamen wel *thoes* in elk geval."

Kloezen-Jan kreeg als beheerder na verloop van enige jaren de drankvergunning van de Eendracht op naam. "Dat kreeg je automatisch, na een aantal jaren ervaring in het schenken. Daar hoefde hij niets voor te gaan leren", vertelt Gerrit. "Maar je mocht alleen alcoholvrije dranken schenken." "Maar, zo vult Naatjen aan, "in huis hadden we wel wat, hoor. Ik ben verscheidene keren van 't gebouw naar onze kelder gelopen. Maar je moest wel oppassen dat er geen politie kwam. *Zeker de oudere leu vonden, dat 'n borreltje d'r bi'j heur'n, bijvoorbeeld bij het Koninginnefeest. 'Naatjen, ie'j hebt nog genoeg in de kelder, haal maor ne liter', zeiden ze dan. Dat mog eigenlijk ok neet. Maor wi-j deden of we niet anders wisten.*"

Andere beheerders

Al met al was het beheer van 't gebouw een hele belasting, naast het vele werk in het gezin, op de boerderij en de andere nevenactiviteiten "Maar we deden het met plezier", benadrukt Naatjen, "*Wi-j hebt een hoop schik 'ehad, vrogger, met de vrouwleu onder mekaar, nao de tied, als 't volk weg was. Wat bu'w neet vaak bi-j mekaar 'ewes! Een borreltje d'r bi-j.* We hebben heel wat afgelachen. Het was in die tijd misschien met veel dingen slechter als nu. Maar het was ook veel *geneuglijker.*"

Varkensslachten ca 1950

Willem en Jan ten Dolle met Hamme ten Dolle-ten Dolle en Gerrit ten Dolle

In 1966 verhuizen Kloezen-Jan en Naatjen naar Van Eerden (D 156) en bleven Kloezen-Gait en zijn vrouw Jenny op De Kloetze. Kloezen-Jan stopt dan ook als beheerder van 't gebouw. "Vader kon toen echt niet meer, hij werd veel te benauwd."

Gerrit Kots, werkzaam bij de posterijen, was na de dood van Goor-Jan als penningmeester in de gebouwencommissie gekomen. Hij was bereid om de nieuwe beheerder te worden. Hij had echter geen lust om ook te gaan leren om een vergunning op zak te krijgen voor de drank. Op papier bleef daarom Kloezen-Jan nog jarenlang beheerder, omdat de drankvergunning nog op zijn naam stond. "Maar vader werd ouder. Als hem wat zou overkomen, dan zat het gebouw zonder vergunning. 'Dan moet ik het toch maar leren', zei Kots toen", herinnert Kloezen-Gait zich. "Gerrit Kots was bij de pinken. Wat hij zei, dat deed ie, hij was heel secuur en heel correct, zowel bij de post als in 't gebouw."

Ook Kloezen-Gait heeft, zeker in zijn jeugd, heel wat meegeholpen in 't gebouw, maar beheerder heeft hij nooit willen worden. Toch bleef hij ook altijd bij 't gebouw betrokken, al was het maar via zijn vrouw Jenny, die er regelmatig meehielp. "Ik kon dat niet wachten, ik *veur'n hele dagen melk* met de tractor Ik heb 43 jaar melk gereden. *Ik zat 'r neet richtig in*. Als het druk was hielp ik wel in 't gebouw, maar niet vaak. Jenny is er wel altijd in geweest. Samen met onder

meer Rikie Houwers van Baeksman en met Gerrit en Jo Kots. Werk in de keuken en in de zaal, hapjes rondbrengen, dat soort dingen. Maar in die tijd werden er al meer kelners bijgehaald. Vrijwilligers waren er daarvoor al veel minder te krijgen. Voor niks doet men het niet meer. Bovendien moest je met feesten en zo eigenlijk ook wel goed personeel hebben, dat werd toch wel steeds meer verwacht.”

Band

“Ik vind het wel leuk, dat het zo blijft doorgaan”, zegt Naatjen. Want doorgaan doet het inderdaad, de band tussen de familie Ten Dolle en ’t gebouw is hecht gebleven. Nadat Gerrit Kots ziek werd nam Johan ten Dolle (zoon van Jan ten Dolle van Loohuis, neef van Kloezen-Gait) het beheer over. Nadat Johan ten Dolle en zijn vrouw een jaar of vier geleden de Molenveldhoeve in Winterswijk overnamen, werd Tineke ten Dolle – Kempink met haar man Geert (zoon van Kloezen-Gait en ook woonachtig op De Kloetze) beheerder van ’t gebouw. “Ik ben blij met Tineke en Geert in ’t gebouw”, vertelt Naatjen. “*Dat dut mi-j good*, juist omdat wij het vroeger ook deden.”

*V.l.n.r.: (o.a.) Gerrit ten Dolle, Bert te Brummelstroete, Bennie Grotenhuis (op de rug) en Jan Renskers op de speelplaats bij de school
Foto ca 1950*

MEDDO - "Ut lik mi'j niks", had ze een paar jaar geleden nog gezegd. Het kan verkeren. Samen met haar man Geert vormt Tineke ten Dolle nu het enthousiaste nieuwe beheerdersduo van Verenigingsgebouw De Eendracht in Meddo. Zij volgen Johan en Gerry ten Dolle op, die het beheerderswerk tien jaar met veel plezier vervulden. Drukke werkzaamheden - Johan en Gerry zijn sinds drie jaar de uitbaters van het als maar bedrijviger wordende Zalencentrum Molenveldhoeve in Winterswijk - dwingen hen het beheerderschap over te dragen. "We hebben hier een hoop ervaring opgedaan", aldus Johan, voor wie de laatste jaren het beheerderschap van de Eendracht "een mooie aanvulling op de Molenveldhoeve" was. Maar de combinatie was niet langer houdbaar. Ook de grote afstand bleek een nadeel.

Voor Geert - wiens grootouders en moeder ook al actief waren als beheerder van het verenigingsgebouw - en Tineke ten Dolle is de afstand geen enkel probleem: zij wonen pal naast de Eendracht op boerderij 'Kloezeman'. De afgelopen twee jaar stonden zij Johan en Gerry al terzijde, nadat ze de aanvankelijk sceptische Tineke zover hadden weten te krijgen, het beheerdersvak eens uit te proberen.

"We zijn over Johan en Gerry hartstikke tevreden. Ze hebben zich altijd voor 100 procent ingezet", aldus Eric Nijweide, bestuurslid van het verenigingsgebouw. "En we zijn ook heel blij dat we een paar opvolgers hebben kunnen vinden. We wensen hen veel succes."

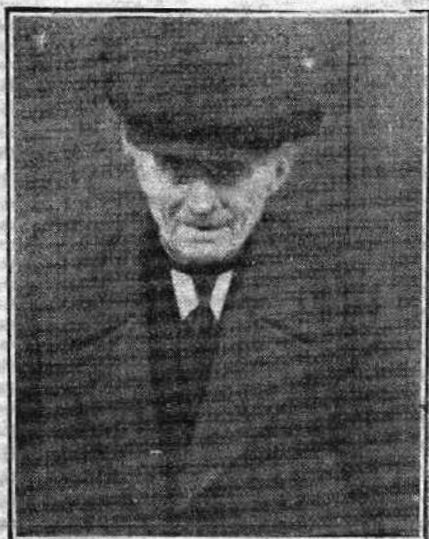
De nieuwe beheerders zijn niet van plan spectaculaire vernieuwingen door te voeren. "Het gebouw is eigendom van de vereniging, dus van de leden. Zij bepalen met elkaar hoe de Eendracht moet functioneren", aldus Geert. "Onze doelstelling is in de allereerste plaats om het gebouw op de been te houden. De vereniging moet zich daarbij zelf bedruipen." In het gebouw zijn tal van verenigingen en organisaties actief, zoals de peuterspeelzaal, toneelverenigingen, bejaarden gymnastiek, zang- en schietvereniging, terwijl de Eendracht ook nog als kerkgebouw dienst doet. "Maar als we de verenigingen op de zelfde voorwaarden de ruimte willen blijven bieden, dan kunnen we niet zonder de horeca", aldus Johan. "Feesten, partijen en andere activiteiten zijn absoluut noodzakelijk om het verenigingsgebouw draaiende te houden."

Op 25 september wordt officieel afscheid genomen van Johan en Gerry en orden de nieuwe beheerders Geert en Tineke welkom geheten. (foto Albert van den Berg)

Bericht in de
Winterswijkse
Week Courant,
1999

WINTERSWIJK.

Meddo huldigt zijn oudsten bewoner
Veld-Hindrik.

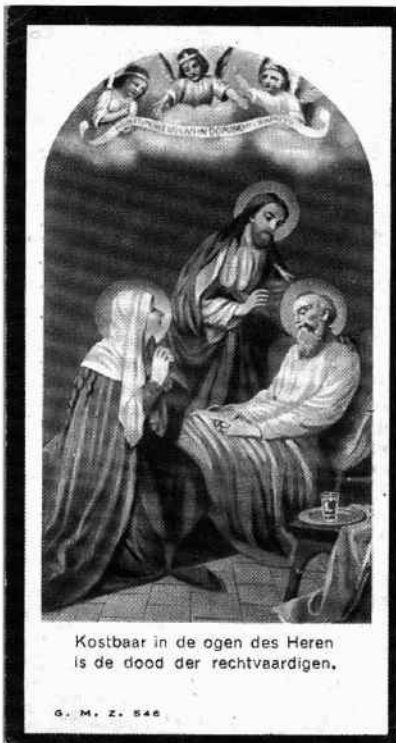
— Gisteren, Donderdag, heeft de oudste bewoner van de buurtschap Meddo, de heer J. H. Oosterholt, beter bekend als Veld-Hindrik, onder zeer groote belangstelling zijn 90sten geboortedag gevierd.

Des morgens hield de Z. E. Pastoor Hafkemijer tijdens de H. Mis een hartelijke toespraak tot den 90-jarige. Ook de schoolkinderen zongen hem een toepasselijk lied toe.

Den geheelen dag heerschte er in en om de woning van Veld-Hindrik een drukte van belang, doordat vele vrienden en bekenden hem met dezen gedenkwaardigen dag kwamen gelukwenschen.

's Avonds nog bracht de muziekvereniging „St. Jan” een serenade, waarmee Veld-Hindrik zeer was ingenomen.

Ondanks zijn hoogen leeftijd geniet de oude baas nog een zeldzaam krasse gezondheid en aan de noodige levenslust en -vreugde schijnt het hem nog niet te ontbreken, hetgeen zijn gezegde: „Een 25 jaor denk ik mien nog zoo ongeveer toe”, wel duidelijk getuigt.

vrede!

*In Uw gebeden, goede werken en H. Misoffers
wordt aanbevolen de Ziel van Zaliger*

JAN HENDRIK OOSTERHOLT
wedouwnaar van
ENGELINA WALTERBOSCH
*Lid van den A. E. T. B., Lid van de 3de Orde
van St. Franciscus.*

Geboren te Meddo 11 April 1845, meermalen
gesteekt door de H. H. Sacramenten der
Sterfenden, in den ouderdom van 94 jaren
overleden te Meddo, den 29en November '39
en den 2en Dec. d. a. v. begraven op het
R. K. Kerkhof van St. Jan Baptist aldaar.

Een hooge ouderdom is een zegen van God.
Een langdurige en vruchtbare voorbereiding
op den Hemel is een zeer bijzondere genade.
Zalig zij die dit inzien en daarnaar handelen!
Hij heeft God trouw gediend niet alleen door
het geloof maar ook en vooral door de wer-
ken des geloofs. In hem was geen bedrog
en de ijdelheden der wereld waren bij hem
veracht! Aan God en den Godsdienst had
hij zijn hart verpand, en geen moeite noch
inspanning waren bij hem te veel, om daar-
van getuigenis af te leggen. Hij beminde
den vrede en jaagde dien na!
Zalig de vreedzamen, want in eeuwigheid
zullen zij den vrede smaken.

Een trouwa, zorgzame Echtgenoot, een
voorbeeldige Vader voor zijn kinderen, die
hem liefhadden, een goede vriend, een beste
buur. We zien hem na, en gedenken zijn
vruchtbaar leven! We danken hem voor
zijn voorbeeld en vriendschap. En als we
Hem dank verschuldigd zijn, zullen we die
geven, door zijn ziel te gedenken in lengte
van dagen en aan te bevelen bij God.

Mijne dierbaren, laten we elkaar niet ver-
geten! Heer, geef hem de eeuwige rust in
het Land der levenden!

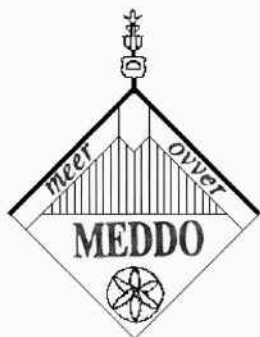
H. Maria, H. Franciscus, H. Isidorus,
H. Joannes de Dooper, bidt voor hem.

Hierboven:

Voor- en achterzijde van het Bidprentje bij het overlijden van Jan Hendrik Oosterholt, Meddo D42

Op blz. 30: Bericht in de Nieuwe Winterswijkse Courant van 1935.

Niet velen bereikten toen de leeftijd van negentig jaar. Vandaar deze burgerlijke en kerkelijke aandacht.

Colofon

“Meer over Meddo verschijnt 1 á 2 keer per jaar en is een uitgave van Werkgroep “Meddo’s Verleden”.

Secretariaat, redactie en administratie:

Henk Jansen

Geldereschweg 14

7104 AK Winterswijk-Meddo

e-mailadres: vecetra@globalxs.nl

telefoon: (0543) 56 96 65 (b.g.g. 0543-56 94 20)

De abonnementsprijs bedraagt:

€ 3,00 per geleverd exemplaar, te voldoen door storting op:

postbanknummer 34 86 540 t.n.v. H.J. Jansen te Winterswijk-Meddo of

bankrek.nr. 37.12.28.697 t.n.v. “Meddo’s Verleden” te Winterswijk-Meddo.

Losse nummers € 3,50 exclusief verzendkosten.

ISSN 1382 - 7995

Meddo deel I en deel II en het fotoboek zijn nog verkrijgbaar, ze kosten € 15,00 per stuk, exclusief verzendkosten.

Foto’s:

Wanneer niet anders vermeld, zijn de foto’s uit het archief van ‘Meddo’s Verleden’.

Zetwerk en layout: Wim van Keulen, Zelhem

Druk: Wikkerink Grafisch Bedrijf, Aalten

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel van de Werkgroep “Meddo’s Verleden”.